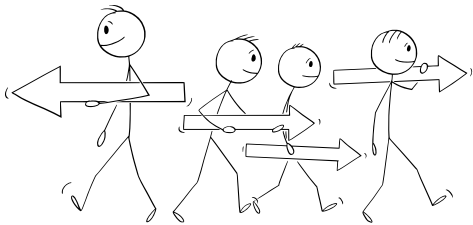

Arutelujuhi üks ülesannetest on julgustada eriarvamuste avaldamist ning aidata grupil seda loovalt kasutada.

Erinevad vaated ja mõnede osalejate mittenõustumine teiste arvamustega arutelu käigus on loomulik osa arutelust. Mäletad, kui rääkisime arutelujuhi neljast tugisambast (vt Kuidas arutelu tulemuslikult juhtida): üks neist oligi uute vaatenurkade ja perspektiivide avamine ning soovitusena vajadusel lausa intrigeerimine!

- **Eriarvamustest ei tasu pehmelt üle minna**, pigem neid analüüsida ja kasutada uute ideede allikana. Kui on vastanduvad arvamused - eriti kui mõlemad on võimalik tõendada mõistlike argumentidega -, tasub rõõmustada! Olete jõudnud punkti, kust päris arutelu algab!
- Kui kõik nõustuvad kõigiga kõikides punktides, ei saa seda pidada aruteluks. **Eriarvamused panevad inimesed mõtlema** ja loovad tähenduslikkust ning uut sisu uut moodi lahendusteks.

Ent arutelujuht ei saa siiski kauaks eriarvamuste üle rõõmustama jääda. Selleks, et erinevused arutelu toidaksid, on vaja olukorda pingsalt jälgida ja vajadusel tegutseda, et osalejad tülli ei läheks ning jääksid konstruktiivseks. Samuti võib liiga tuliste vaidluste puhul saada arutelust paralleel-monoloog paari inimese vahel ning teised osalejad jäävad tagaplaanile ega saa oma mõtteid välja öelda.

Mida teha, kui eriarvamused enam ei toida, vaid näljutavad arutelu?

- Arutelujuhina jää neutraalseks ning ära anna hinnanguid, ära vali pooli!
- Kasuta kindlat kõneviisi.
- Täna vaidlejaid nende arvamuste ja kirglikkuse eest teemat käsitleda!
- Peegelda olukorda: *"See on tõepoolest oluline teema, mille te tõstasite, ent tuleme nüüd tagasi põhiküsimuse juurde ..."* või *"Ma näen, et te olete tõesti väga asjatundlikult ja kirglikult teemasse süvenenud ..."*
- Meenuta kokkuleppeid, mis arutelu alguses läbi räägitud said ja rõhuta just seda, et kõikide arvamusi on oluline kuulata: *"Anname nüüd sõna ka teistele ..."*
- Vajadusel rõhuta enda kui arutelujuhi positsiooni ja rolli, sest Sina oled protsessi juht ja vastutaja: *"Arutelujuhina kutsun teid nüüd tagasi eelmise küsimuse / põhiküsimuse juurde ..."* või *"Meil on aeg edasi liikuda ..."*

Lisamaterjal:

- Arutelu head tavad ja kokkulepped